

LÄNSRÄTTEN I
NORRBOTTENS LÄN

DOM
2005-08-11
Meddelad i
Luleå

Mål nr
2455-03
22-05

KLAGANDE

Gabna sameby

897300-1152

Ombud: Malin Brännström
Svenska Samernas Riksförbund
Storgatan 28 C
903 21 Umeå

MOTPART

Adventure Lapland Aktiebolag

Ombud: Advokat Per Linderborn
Åsgatan 41
791 71 Falun

Miljö- och byggnämnden i Kiruna kommun

ÖVERKLAGADE BESLUT

Länsstyrelsens i Norrbottens län beslut den 28 november 2003, se domsbilaga 1, och den 3 december 2004, se domsbilaga 2

I besvär yrkar samebyn att meddelade bygglov hävs.

Bolaget och nämnden motsätter sig att besvären bifalls.

DOMSKÄL

Byggnaderna enligt lovet den 5 december 2002 har uppförts medan byggnaderna enligt lovet den 16 oktober 2003 ännu inte var uppförda vid en rätts synförrättning den 7 april 2005.

På karta som utvisar enligt länsstyrelsen förekommande men av statens jordbruksverk ännu inte bedömda riksintressen för rennäringen (jfr 2 § förordningen om hushållning med mark- och vattenområden m m) ligger

Dok.Id 6935

Postadress
Box 849
971 26 Luleå

Besöksadress
Skeppsbrogatan 41

Telefon
0920-29 54 90
E-post: registrator@lbd.dom.se
http://www.dom.se/lansratten_i_norrbottens_lan/

Telefax
0920-29 54 98

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00 - 12:00
13:00 - 15:00

byggplatsen vid Kuossanjarka inom område för rastbete och den vid Luspansaari inom område för flyttled. Byggplatsen vid Kuossanjarka ligger inom den sydliga tredjedelen av rastbetesområdet. Ingendera av byggplatserna ligger vid nu fastställda allmänna skoterleder. Byggplatsen vid Luspansaari ligger inom gränsbestämt område för Talma sameby. Av tillgängligt kartmaterial framgår att samebyn har omkring hälften av sitt vinterbete för renarna förlagt nedom Luspansaari och delvis nedom odlings- och lappmarksgränserna.

Parterna har helt huvudsakligen uppehållit sig vid de förhållanden som gäller vid renarnas flytt från vinterbetesmarkerna.

Meddelade bygglov har föregåtts av att nämnden den 5 december 2002 vägrat bygglov för fyra tältkåtor på ön Riimasaari, att länsstyrelsen den 6 november 2003 beviljat strandskyddsdispens för dessa kåtor och att miljödomstolen vid Umeå tingsrätt den 8 april 2004 hävt dispensen. I länsstyrelsens beslut hade angetts: "Ön Riimisaari ligger i Tornälven omedelbart söder om Jukkasjärvi by, där även ishotellet är beläget. Det förekommer en omfattande turistisk verksamhet i Jukkasjärviområdet på grund av etableringen av ishotellet och de aktiviteter som erbjuds besökande. Riimisaari är cirka 300 meter lång och 120 meter som bredast. Tältkåtorna är placerade på öns smalaste del som är cirka 40 meter. Ön omfattas inte av någon detaljplan eller områdesbestämmelser. Området är av riksintresse för naturvården och friluftslivet och är även utpekad som Natura 2000-område. Av områdesplan antagen den 14 december 1981 framgår att naturvårdsintressen och det rörliga friluftslivet ska prioriteras i Torne älvdal och att stor hänsyn ska tas till dessa intressen. För områdena runt Jukkasjärvi by gäller detta främst de högre partierna norr om älven samt de i huvudsak obebyggda partierna på älvens södra sida. Av rekommendationer i översiktsplan antagen den 17 juni 2002 sägs att endast bebyggelse och anläggningar som är nödvändiga för det rörliga friluftslivet och turismen samt skogsbruk och rennäring tillåts. [...] Länsstyrelsen konstaterar att Gabna sameby inte har haft någon invändning mot den planerade etableringen. Företrädare för Talma sameby har i yttrande till nämnden sett positivt på att trycket mins-

kas inom samebyns renbetesområde genom flyttning av befintliga läger ner till Torneälven, som är en gräns mellan Talma och Gabna samebyar. Länsstyrelsen bedömer mot denna bakgrund att tältkåtorna inte kommer att få negativ inverkan på den renskötsel som bedrivs i området.”

Det får här anmärkas att länsstyrelsen inte prövat nämndens beslut rörande Kuossanjarka i den del beslutet innefattat dispens från gällande strandskyddsbestämmelser och att länsstyrelsen med avseende på avsaknaden av dylik dispens i nämndens beslut rörande Luspansaari yttrat: ”Länsstyrelsen har inte förordnat att det aktuella området inte ska omfattas av strandskydd. Byggnadsnämnden i Kiruna har tidigare, den 23 februari 1989, medgett undantag från dåvarande bestämmelser i 16 § naturvårdslagen för rastkåtor m m i Luspansaari. De nu aktuella byggnaderna ligger inom samma område men längre bort från stranden. Miljö- och byggnämnden har därmed sannolikt ansett att dispensen från strandskyddsbestämmelserna som medgavs 1989 omfattar platsen för de aktuella byggnaderna och att någon ny strandskyddsdispens därför inte behövs. Kommunens handlingar i tidigare ärende bifogas för länsrättens kännedom. Länsstyrelsen har enbart haft att pröva miljö- och byggnämndens beslut och har därmed inte haft anledning att ta ställning till frågan om strandskydd.” I denna del har bolaget anfört: ”Länsstyrelsens yttrande avseende länsrättens fråga om strandskyddet framstår från formell synpunkt som märkligt; det är länsstyrelsens uppgift att i egenkap av tillsynsmyndighet ’bevaka’ frågan. Av 7 kap 17 § andra stycket miljöbalken med hänvisning till förordningen (1998:1252) om områdeskydd följer att det ankommer på länsstyrelsen att meddela beslut i en situation som denna då kompletterande bebyggelse förläggs längre från stranden än huvudbyggnaden. Det torde dock förhålla sig som länsstyrelsen angett i fråga om vilken bedömning kommunen kan ha gjort. Eftersom området redan är upplåtet till tomt och då kompletteringen inte ändrar detta i någon avgörande mån eftersom planerade byggnader ligger så nära de befintliga så ligger det nära till hands att hävda att strandskyddet är upphävt sedan tidigare.”

Vad gäller de av länsstyrelsen genom överklagade beslut meddelade villkoren har samebyn uppgett att begränsningen vad rör november – januari för Luspansaari är överflödigt eftersom byn inte nyttjar området för höstflyttning. Samebyn har vidare ifrågasatt giltigheten av de uppställda villkoren och i synnerhet i förhållande till ny ägare av byggnaderna. Byn har också funnit att ett uppförande av byggnaderna leder till förtätningar som måste föregås av detaljplaneläggning. Bolaget har för sin del funnit att byggnadernas förekommande påverkan på rennäringen kan minskas genom att samebyn nyttjar alternativa flyttvägar.

Överklagade beslut har vunnit laga kraft gentemot bolaget och fråga är nu om bolaget är bundet av de villkor rörande nyttjandet av byggnaderna som länsstyrelsen fogat till sina beslut. Utgångspunkten i den delen måste vara att bygglovet utgör ett tillstånd och därför kan villkoras förutsatt att det inte föreligger ett genom författning eller rättstillämpning uttryckt hinder mot detta.

De av länsstyrelsen bestämda villkoren får närmast antas grundade på innehållet i 8 kap 14 § plan- och bygglagen enligt vilket lagrum bygglov kan lämnas för tillfällig åtgärd om sökanden begärt detta och åtgärden inte skall föregås av detaljplanläggning på grund av innehållet i 5 kap 1 §. Enligt detta lagrum erfordras detaljplan utom annat dels för ny sammanhållen bebyggelse, dels för ny enstaka byggnad vars användning får betydande inverkan på omgivningen eller som skall förläggas inom ett område där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse och tillkomsten av byggnaden inte kan prövas i samband med att ansökan om bygglov prövas. I den mån tillräcklig reglering skett genom områdesbestämmelser behöver bygglovprövningen emellertid inte föregås av detaljplan. Som länsstyrelsen angett saknas områdesbestämmelser. Frågan om detaljplan erfordras kvarstår därför och i denna del skall enligt förarbetesuttalande även förekomsten av motstridiga markanvändningsintressen beaktas (jfr Prop 1985/86:1 s 150). De intressen det nu gäller är samernas intresse av att kunna utöva sin rennäring och bolagets intresse av att utveckla sin turism. Som ett riksintresse (jfr 3 kap 5 § miljöbalken och Eivind Torp i FT 2000 s 167 ff) utgör rennäringen vidare

ett allmänt intresse till gagn för samerna och ej inkom för Gabna sameby. Som samebyn funnit saknas det därför inte grund för att i vart fall påstå att byggnationerna på de båda platserna bort föregås av detaljplaneläggning. Fråga är emellertid om ett ställningstagande i den frågan nu är nödvändigt med hänsyn till vad samebyn anfört med avseende på länsstyrelsens villkor.

Till "åtgärd" enligt 8 kap 14 § plan- och bygglagen har tillämpningsvis hänförs ändrad användning (jfr RÅ 1994 ref 13 och 1994 not 138) och länsstyrelsen kan möjligen ha uppfattat bolaget på det sättet att detta kommit att godta villkoren och att till "ändrad användning" analogt borde kunna hänföras en möjlighet att kunna använda byggnaderna endast under viss tid. Oberoende av underliggande resonemang får de egentliga byggnaderna emellertid bedömas ha sådan konstruktion att fråga ej är om någon tillfällig åtgärd (jfr RÅ 1998 not 92). Av detta får anses följa att länsstyrelsen ej ägt förbinda sina beslut med de angivna villkoren (jfr RÅ 1984 ref 2:14) i annan del än det gäller tältkåtan vid Kuossanjarka och att villkoren i övrigt är utan verkan mot bolaget (ib och Olle Lundin i FT 2000 s 145 ff). Den fortsatta bedömningen har därför att utgå från att byggloven med bortseende från tältkåtan har det innehåll som miljö- och byggnämnden bestämt.

De överklagade besluten bygger närmast på en modern parallellteori (jfr Prop 1997/98:45 s 30) och besluten som sådana ger klart intryck av att länsstyrelsen ansett byggloven kunna vidmakthållas endast för det fall att de förenas med de angivna villkoren. Dessa har emellertid nu befunnits sakna verkan mot bolaget. Fråga uppkommer då om länsstyrelsen mot den bakgrunden åter bör pröva de av nämnden beviljade loven. Processekonomiska skäl talar dock mot att prövningen uppehålls. Återförvisning till länsstyrelsen skall därför inte ske. Det ankommer således nu på rätten att pröva om loven bör bestå.

Utöver den nyss mer marginellt berörda frågan om detaljplanering erfordras måste med stöd av 8 kap 12 § jämförd med 2 kap 1 § plan- och bygglagen iakttas innehållet i 3 kap 1 och 5 §§ miljöbalken. Enligt 1 § gäller att mark- och vattenområde skall användas för det eller de ändamål för vilket det är

mest lämpat med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov och att företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Enligt 5 § gäller vidare att mark- och vattenområde som har betydelse för rennäringen så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande och att område som är av riksintresse för näringen skall skyddas mot sådan åtgärd. Utgångspunkten får nu dessutom vara att jordbruksverket kommer att dela länsstyrelsens bedömning med avseende på riksintresset och med det följer att bolagets erinran att samebyn bör använda andra flyttleder inte har någon annan betydelse än att den naturligtvis kan beaktas vid bedömningen. Det avgörande blir mot den bakgrunden om beviljade bygglov påtagligt kan försvåra det allmänna intresset av rennäringens bedrivande (jfr Torp ib s 192). Bedömningen i den delen måste samtidigt vila på den angivna grundsatsen att företräde skall ges den användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Tilltänkta byggnader vid Luspansaari är ägnade för övernattnings och ingår liksom dem vid Kuossanjarka i förvärvsbetingad turistverksamhet. De torde inte kunna hänföras till anordningar syftande till att främja något riksintresse (jfr 3 kap 6 § miljöbalken, 2 § förordningen om hushållning med mark- och vattenområden m m och Prop 1997/98:45 s 32 f och 302 ff) även om de också kan komma att nyttjas i sådant syfte. En avvägning får därför ske mellan ett riksintresse och bolagets intresse av att få tillstånd för byggnadernas uppförande. Med utgångspunkt i den kommunala översiktsplanen skall då riksintressena rennäring, naturvård och rörligt friluftsliv prioriteras.

Parterna har var för sig argumenterat i frågan om byggnationernas inverkan på rennäringens fortsatta tillvaro och i synnerhet samebyn har då anlagt ett framtidsperspektiv byggt på sådana i förlängningen antagliga åtgärder som utmynnar i att näringen hämmas alltmer. Det står också klart utifrån tillgängliga kartor och av vad parterna anfört att näringen är hårt trängd främst vid tätorten Kiruna och vid Laxforsen strax uppströms samhället Jukkasjärvi.

Länsstyrelsen har vad rör de båda byggloven funnit att möjligheten att använda flyttleden kan försvåras för samebyn och att detta inte gäller byggnaderna som sådana utan den verksamhet som bolaget avser att bedriva. Skäl saknas för att frågå den bedömningen även om det nu närmast gäller frågan vilken inverkan på rennäringens bedrivande som byggnaderna kan komma att få oberoende av vem som nyttjar dem. Det står då klart att de som angetts främst är ägnade att användas inom turistnäringen. Frågan kvarstår då om loven påtagligt kan tänkas försvåra rennäringens bedrivande (jfr SOU 1989:41 s 269 ff). Att de båda områdena kommit att karaktäriseras som områden för riksintressen för rennäringen ger i sig ingen närmare ledning för den bedömningen men får däremot mot bakgrund av den påverkan på rennäringen som byggnaderna kan förväntas generera bedömas ge stöd för att de motstridiga markanvändningsintressena bort ha föranlett att bygglovprövningen föregåtts av detaljplaneläggning. Meddelade lov skall därför inte stå fast.

DOMSLUT

Länsrätten häver länsstyrelsens och byggnadsnämndens beslut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1c).

Lars Höijertz

Domen har bestämts av Höijertz och Olof Hammarbäck. Nils Lindbergh och Gunder Karlsson är skiljaktiga och anför: Vid omröstning i fråga om målen bör återförvisas till länsstyrelsen har vi funnit att sådan återförvisning bör äga rum. Överröstade i den delen finner vi i sakfrågan att de av byggnaderna vid Kuossanjarka föranledda störningarna enbart kan betraktas som marginella och att en utbyggnad vid Luspansaari endast kommer att beröra vissa strövrenar. Vi kan därför inte finna att byggnationerna skulle komma att påtagligt inverka på rennäringen. Med detta får vidare anses följa att frågan om detaljplaneläggning faller. Vi ogillar därför de anförda besvären.

Gabna sameby
Box 89
981 22 KIRUNA

Ombud:

Jörgen Bohlin
Sámiid Riikkasearvi/SSR
Brogatan 5
903 25 UMEÅ

delgivningskvitto

Vidi:
A.B.
EG

**Ert överklagande av miljö- och byggnämndens i Kiruna kommun
beslut den 5 december 2002, B § 227-02**

Beslut

Länsstyrelsen ändrar miljö- och byggnämndens beslut på så sätt att bygglov lämnas med följande villkor.

Anläggningen får inte användas när Gabna sameby genomför vårflyttningar av renarna i området och inte heller från den 1 april till dess det är barmark.

Adventure Lapland ska senast den 15 januari 2004 till Gabna sameby meddela namn och telefonnummer där kontaktpersoner för företaget kan nås. Därefter ska företaget omedelbart meddela om uppgifterna ändras i något avseende.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnämnden har beviljat Adventure Lapland bygglov och dispens från strandskyddsbestämmelserna för nybyggnad av vildmarkscamp bestående av tre träkåtor, en tältkåta och två uthus på fastigheten Jukkasjärvi 23:2, Kuossanjarka.

Gabna sameby har överklagat nämndens beslut att bevilja bygglov och yrkar att lovet upphävs. Till grund för överklagandet har samebyn anfört följande. Adventure Lapland upphör med vildmarkscamperna i området kring Väkkärjärvi och Piettarasjärvi för att tillmötesgå Talma sameby men i gengäld överför man störningarna till Gabna sameby genom att etablera sig i Kuossanjarka. Laxforsenområdet och älven är flyttled och svår och trång passage för samebyn att passera med renarna vid flyttning mot fjälls. Ur renskötselsynpunkt är en förtätning med ytterligare verksamheter inte önskvärd i detta område. Etableringen kommer att innebära enorm förtätning av skotertra-

fik på och intill flyttleden. Kuossanjarka ligger inom det enda område som kan användas som rastbete efter den svåra passagen förbi Laxforsenområdet. Rastbete behövs vid flyttning och för strörenar som blivit kvar på grund av dålig kondition. All etablering efter älven i området för rastbete äventyrar samebyns framtida renskötsel och flyttledens existens. Flyttleden är samebyns enda flyttled mot fjälls.

Adventure Lapland har yttrat sig över överklagandet och då uppgett i huvudsak följande. Företaget bedriver utomhusaktiviteter i Kiruna och Gällivare kommuner. Utvecklingen kring ishotellet i Jukkasjärvi har inneburit att verksamheten ökat inom främst Talma och i liten utsträckning även inom Gabna samebyar. På initiativ av Talma sameby kallade företaget därför ihop samebyarna till ett samrådsmöte för att diskutera hur verksamheten skulle kunna samordnas med rennäringsen. Med anledning av vad som framkom vid mötet beslutade företaget att försöka flytta vildmarks-camp och verksamhet från Väkkärjärvi och Piettarasjärvi till utkanterna och på gränsen mellan samebyarnas område för att underlätta och gynna renskötseln totalt i området. I Kuossanjarka hittade företaget ett markområde som var möjligt att få arrendera. Platsen ligger på en udde och i direkt anslutning till detta kommer också skoterleden mellan Kiruna och flygplatsen. På norra sidan av älven går skoterleden mellan Kurravaara och Jukkasjärvi. Området är därmed perfekt för verksamheten som till stor del baseras på snöskoterverksamhet vintertid. Det finns även möjlighet att använda platsen sommartid. Företaget bedömer att vildmarks-campen inte kommer att innebära olägenheter för renskötseln. Bedömningen görs med hänsyn till att platsen redan är en knutpunkt för snöskotertrafik med tanke på de skoterleder som går där och då företaget är villigt att avstå från att använda platsen vid de tillfällen som samebyn ska passera med sin renhjörd. Det enda som behövs är att samebyn meddelar när de ska passera med renhjorden.

Gabna sameby har därefter lämnat bland annat följande synpunkter. Företaget hävdar att en etablering i utkanterna av vinterbeteslandet är bättre än verksamhet i dess kärnområde. Här är det emellertid fråga om inte bara betesland utan även områdets betydelse för en av de nödvändiga huvudflyttleder samebyn har mellan årstidslanden. En huvudflyttled är nerven i samebyns renskötsel och är också grunden för det förstärkta skydd flyttleder har i rennäringslagen. Vad avser det förhållandet att företaget kan göra upphåll i verksamheten när flyttning förbi området kommer att ske konstaterar samebyn följande. Flyttningen består dels av huvudhjorden samlad i en eller flera omgångar, dels därefter följande strövning av handjur och andra djur som tröttnat under flyttningen. Denna strövning som kan avse uppemot halva antalet djur som ska ta sig förbi området pågår långt in i maj månad. Störningen i Kuossanjarka är därför inte begränsad till de tillfällen då huvudhjorden i en eller flera omgångar ska passera området. Med flyttleder följer också behov av marker för rastbete och verksamheten kommer även att vara störande i området av denna anledning.

Lapland Adventure har lämnat ytterligare synpunkter och därvid poängterat företagets vilja att upprätthålla ett gott förhållande till rennäringsen och att det bör vara möjligt att förena såväl rennäringsens som turismens intressen i området. Enligt bola-

get kommer verksamheten att anpassas till rennäringens behov av lugn vid flyttningstid. Någon verksamhet kommer då inte att bedrivas där.

Företrädare för länsstyrelsen har även deltagit i ett möte mellan samebyn och Lapland Adventure där parterna diskuterade möjligheten att upprätta ett avtal där nyttjandet av anläggningen regleras så att den inte hindrar rennäringens verksamhet. Någon slutlig överenskommelse kunde emellertid inte nås.

Motivering

Kuossanjarka ligger på en udde i Torne älv, cirka 3 km norr om Laxforsen. Avståndet från strandlinjen till den närmast belägna tältkåtan är 38 meter. Renflyttningsleden följer älvens sträckning.

Platsen ligger inom ett område som inte omfattas av någon detaljplan eller områdesbestämmelser. Förutsättningarna för att lämna bygglov inom sådana områden framgår av 8 kap. 12 § plan- och bygglagen, PBL. Av intresse i detta ärende är främst att kraven i 2 kap. och 3 kap. 1 och 2 §§ PBL ska vara uppfyllda. Även bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, MB ska tillämpas.

Området är av riksintresse för naturvården och friluftslivet och är även utpekad som Natura 2000-område. I rekommendationer i översiktsplan antagen den 17 juni 2002 sägs att endast bebyggelse som är nödvändiga för det rörliga friluftslivet och turismen samt skogsbruk och rennäring tillåts.

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Det aktuella området används som renflyttningsled och området kring Laxforsen utgör ett mycket känsligt och svårpasserat område för Gabna sameby när renarna ska flyttas till fjälls. Sammantaget med annan exploatering i området innebär den planerade verksamheten vid vildmarkscampen att möjligheten att använda flyttleden kan försvåras för samebyn.

Området har betydelse för rennäringen och ska därmed, enligt 3 kap. 5 § MB, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande.

Adventure Laplands verksamhet baseras till stor del på skotersafaris. Syftet med att anlägga byggnaderna är att möjliggöra ett rastuppehåll med åtföljande måltider på denna plats. Det är enligt bolaget således fråga om verksamhet som bedrivs enbart under vissa perioder. Länsstyrelsen konstaterar att det är verksamheten vid vildmarkscampen som medför att användandet av flyttleden kan försvåras. Under den tid när verksamheten inte pågår vid vildmarkscampen utgör byggnaderna i sig inget hinder för renskötseln. Inte heller samebyn har anfört någon annan uppfattning i denna del.

2003-11-28

403-1040-03

LÄNSSTYRELSEN I
NORRBOTTENS LÄN

Frågan uppkommer då om det är möjligt att förena det intresse som finns att utveckla turismen i området utan att det medför en påtaglig skada för bedrivandet av rennärningen.

Enligt 2 kap. 1 § PBL ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Av 8 kap 26 § PBL framgår att i ett beslut om bygglov ska anges de villkor som behövs.

Adventure Lapland har uppgett att de är angelägna om att bedriva sin verksamhet i samråd med rennärningen. Det innebär att bolaget inte avser att bedriva någon verksamhet på den aktuella platsen när samebyn använder området under förutsättning att samebyn meddelar bolaget detta. Bolaget har även medgett att bygglovet får förenas med villkor i den utsträckning som det anses erforderligt.

Länstyrelsen anser mot denna bakgrund att de två intressena bör kunna förenas på så sätt att Adventure Lapland avstår från att använda vildmarkscampen vid Kuossanjarka vid de tillfällen då samebyn använder flyttningsleden. Länstyrelsen ändrar därför miljö- och byggnämndens beslut endast på så sätt att bygglovet förenas med villkor om att verksamheten inte får bedrivas vid anläggningen när samebyn har behov av att renarna ostörda ska kunna ta sig förbi området. Enligt länstyrelsens bedömning inträffar det vid samebyns vårflyttningar då renarna i större hjordar flyttas upp till fjälls. Det åligger samebyn att meddela Adventure Lapland när renflyttningar planeras så att bolaget då kan välja andra platser för sin verksamhet. För att samebyn ska kunna meddela detta till Adventure Lapland ska företaget lämna namn och telefonnummer till kontaktpersoner som finns tillgängliga. Uppgifterna ska lämnas senast den 15 januari 2004. Därefter ska företaget omedelbart meddela samebyn om kontaktpersonerna eller telefonnumren ändras.

Sedan vårflyttningarna skett inträffar den så kallade fria renströvningen då enstaka djur eller mindre grupper av djur har behov av att ostört kunna ströva förbi området. Det kan till exempel vara fråga om dräktiga vajor och svagare djur som tröttnat under flyttningen. Verksamheten vid vildmarkscampen bör därför inte bedrivas heller under denna period. Tidpunkten för när denna äger rum kan variera något mellan åren. Länstyrelsen anser att tidpunkten då anläggningen inte får användas på grund av den fria renströvningen skäligen kan bestämmas till perioden från den 1 april till dess det är barmark.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. I bilagan finns närmare upplysningar om hur man gör.

De som deltog i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Gustav Bjelle efter föredragning av länsassessorn Inger Fältros. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefen för rennärings- och jaktenheten Erik Gustavsson och länsarkitekten Christer Svärd deltagit.

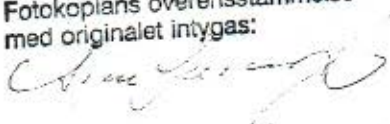

Gustav Bjelle

Inger Fältros

Fotokopiens överensstämmelse
med originalet intygas:

Bilaga:
Hur man överklagar

Kopia till:
✓ Adventure Lapland, Marknadsvägen 63, 981 91 Jukkasjärvi (delgivningskvitto)
✓ Miljö- och byggnämnden i Kiruna kommun

Gabna sameby
Box 89
981 22 KIRUNA

Ombud:
Jur.kand. Jörgen Bohlin
Samernas Riksförbud/SSR
Storgatan 28
903 21 UMEÅ

Delgivningskvitto

**Överklagande av Miljö- och byggnämndens i Kiruna kommun beslut
den 16 oktober 2003, § 186-03.**

Beslut

Länsstyrelsen ändrar miljö- och byggnämndens beslut på så sätt att beviljat bygglov förenas med följande villkor.

Byggnaderna får inte användas under perioderna 15 mars – 30 april och 1 november – 31 januari.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnämnden beslutade den 16 oktober 2003 att bevilja Adventure Lapland bygglov för nybyggnad av fyra uthyrningsstugor och tillbyggnad av en storstuga inom Allmänningsskogen S:1, Luspansaari.

Ni har, i egenskap av markanvändare, överklagat beslutet och yrkar att bygglovet ska upphävas. Till grund för överklagandet har Ni anfört följande. Det område bygglovet avser ligger intill samebyns huvudflyttled. Nämnden beaktade inte detta när bygglov beviljades. Förtätning och utökning av verksamheter på och vid samebyns huvudflyttled äventyrar samebyns framtida renskötsel och flyttledens existens.

Adventure Lapland har åberopat följande. De bedriver verksamhet inom turism och friluftsområdet. Syftet med att bygga ut denna vildmarkscamp är att minska trycket på den camp som idag nyttjas för övernattningsturer och som är belägen på samebyns sida av älven ca 10 km nedströms denna plats. Området lämpar sig väl för deras verksamhet då det ligger intill allmän skoterled. Det är inte någon förtätning utan snarare kommer det att bli möjligt att i större utsträckning samverka med rennäringsen och styra verksamheten till den plats som medför minst störning för renskötseln vid varje tillfälle. De är angelägna om ett gott förhållande med rennäringsen och utfäster att de inte kommer att ha någon verksamhet på platsen när området berörs av flyttning. Bygglovet överens-

Vidi:
U.S.
E.S.

stämmer med Kiruna kommuns översiktsplan och det bör noteras att markområdet begränsar sig till 50 x 35 meter. Samebyns huvudsakliga flyttväg berör inte direkt denna plats utan passerar på älven utanför campens område. Lagstiftningen – oberoende av om det är rennärlagen eller miljöbalken – förutsätter att det finns flera markanvändare inom renskötselområdena. Endast när rennäringen störs negativt på ett påtagligt eller avsevärt sätt får en annan markanvändning hindras. De accepterar att bygglovet – vid behov – förenas med föreskrifter.

Ni har i yttrande åberopat följande. Området är av riksintresse för rennäringen, som är primär markanvändare i området. Innan några bygglov beviljas i området ska detaljplanläggning ske av hela älvområdet för att möjliggöra en långsiktig ändamålsenlig markanvändning. Den exploatering som bygglovet möjliggör i förhållande till det som finns på platsen medför att ansökan ska bedömas som en nyetablering. Ni har även åberopat Länsstyrelsens yttrande till nämnden, i vilket markupplåtelse och bygglov avstyrkts.

Adventure Lapland har åter beretts tillfälle att yttra sig, men har inte hörts av.

Motivering

Den plats ansökan avser ligger inom Allmänningsskogen S:1, Luspansaari, vid Torneälv cirka sex kilometer nedströms byn Paksuniemi i Kiruna kommun. På platsen finns sedan tidigare en stuga, en bastu, en guidestuga och ett utedass. De befintliga byggnaderna ligger – såvitt länsstyrelsen kan bedöma – cirka tio meter från strandlinjen och övernattningsstugorna kommer att placeras bakom de befintliga byggnaderna i förhållande till älven.

Platsen ligger inom ett område som inte omfattas av någon detaljplan eller områdesbestämmelser. Vid de förhållanden som råder i ärendet ska 8 kap. 12 § första stycket plan- och bygglagen, PBL, tillämpas vid prövningen av ansökan om bygglov. Bestämmelsen stadgar att ansökan ska bifalls om byggnadsåtgärderna uppfyller kraven i 2 kap. och 3 kap. PBL.

Enligt 2 kap. 1 § PBL ska mark och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädere ska ges en sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Även bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, MB, om riksintressen ska tillämpas.

Området är av riksintresse för naturvården och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB och Torneälv är utpekad som ett Natura 2000-område. I översiktsplanen för Kiruna kommun, som är antagen den 17 juni 2002, ges rekommendationer att endast byggnader och anläggningar som är nödvändiga för skogsbruket, rennäringen, det rörliga friluftslivet och turismen tillåts. Vid avvägning mellan intressen ska rennäringen, naturvården och det rörliga friluftslivet prioriteras.

I området finns en renflyttningsled som är viktig för Gabna och Talma samebyar. Av markanvändningsplaner för samebyarna framgår att leden följer älvens stäckning och passerar förbi de planerade byggnaderna. Jordbruksverket, som är den centrala förvaltningsmyndighet med uppgift att precisera områden av riksintresse för rennäringen,

har ännu inte klassat sådana områden. Länsstyrelsen har lämnat förslag till Jordbruksverket över områden som bör klassas som riksintressen. De föreslagna riksintressena är antingen kärnområden eller strategiska områden. De senare är huvudflyttleder med tillhörande rastbeten och svåra passager. Den renflyttningsled som är aktuell i detta överklagande har föreslagits som område av riksintresse. I denna prövning bedömer länsstyrelsen att flyttleden är av riksintresse för rennäringen.

I 3 kap. 5 § MB anges att mark- och vattenområden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Vad som avses med sådana åtgärder har inte klarlagts i lagstiftningen. Den vägledning som finns är uttalanden i förarbetena (prop. 1997/98:45m del 2, s 30) att åtgärden ska ha en bestående negativ inverkan på riksintresset eller tillfälligt en mycket stor negativ inverkan på detta.

En renflyttningsled bör vara flera hundra meter bred och är säkrare ju bredare den är. Den aktuella flyttleden följer älvens sträckning och används vid flyttningar med renhjordarna mellan olika årstidsland. Länsstyrelsen bedömer att byggnadernas placering – särskilt med beaktande av de byggnader som redan finns på platsen – inte i sig påverkar användandet av flyttleden på sådant sätt att de kan anses påtagligt försvåra för rennäringen att genomföra flyttningar. Däremot anser länsstyrelsen att den verksamhet som ska bedrivas i byggnaderna kan försvåra nyttjandet av flyttleden. Adventure Lapland har uppgett att de är angelägna att bedriva sin verksamhet i samråd med rennäringen. Företaget har även medgett att bygglovets villkor får förenas med villkor i den omfattning det är nödvändigt. Av 8 kap. 26 § PBL framgår att ett beslut om bygglov ska förses med de villkor som behövs. I denna situation anser länsstyrelsen att byggnadernas användning ska begränsas med villkor då frivilliga överenskommelser mellan byggnadernas ägare och samebyarna inte ger tillräckligt skydd för rennäringens riksintresse. Med lämpliga villkor är lokaliseringen och placeringen av byggnaderna sådan att de inte kan anses påtagligt försvåra driften av rennäringen.

Byggnaderna är avsedda för turistverksamhet, som är ett av de rekommenderade syftena i kommunens översiktsplan för att tillåta bebyggelse i området. Vid en sammantagen bedömning anser länsstyrelsen att ansökan om bygglov uppfyller bestämmelserna i 2 och 3 kap. PBL under förutsättning att bygglovets villkor som begränsar byggnadernas användning under de perioder när renar flyttar mellan årstidsland. Länsstyrelsen ändrar därför miljö- och byggnämndens beslut endast på så sätt att bygglovets villkor förenas med villkor om att byggnaderna inte får användas under de perioder på året när Gabna och Talma samebyar genomför renflyttningar förbi området. Enligt länsstyrelsens bedömning inträffar vårflyttningen någon gång mellan den 15 mars och den 30 april. Den tidsperiod när höstflyttningen genomförs varierar i större utsträckning i tid mellan åren än vårflyttningen. Den tid byggnaderna inte får användas på grund av höstflyttningen bestäms därför till den 1 november till den 31 januari.

Efter att huvudflyttningarna skett inträffar den så kallade fria renströvningen då enstaka djur eller mindre grupper av djur har behov av att ostört kunna ströva förbi området. Det kan till exempel vara fråga om dräktiga vajor och svagare djur som tröttnat under flyttningen. Det är önskvärt att byggnaderna inte heller nyttjas under denna period, men länsstyrelsen bedömer att det inte finns anledning att begränsa byggnadernas användning ytterligare. Om den fria renströvningen inträffar utanför de angivna tidsperioderna i villkoret är det lämpligt att byggnadernas ägare tar ansvar för att träffa frivilliga över-

enskommelser med samebyarna. Länsstyrelsen ändrar nämndens beslut på sätt att beviljat bygglov förenas med villkor om att byggnaderna enligt ansökan inte får användas under perioderna 15 mars till 30 april och 1 november till 31 januari. I övrigt är beslutet oförändrat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Norrbottens län. I bilagan finns närmare upplysningar om hur man gör.

De som deltagit i länsstyrelsens beslut

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Gustav Bjelle efter föredragning av länsassessorn Katarina Öberg Magnusson. I ärendets slutliga handläggning har även länsarkitekten Christer Svärd och chefen för rennärings- och jaktenheten Erik Gustavsson deltagit.

Gustav Bjelle

Katarina Öberg Magnusson

Bilaga:
Hur man överklagar

Kopia till:
✓ Adventure Lapland, Marknadsvägen 63, 981 91 Jukkasjärvi, delgivningskvitto
✓ Miljö- och byggnämnden i Kiruna kommun